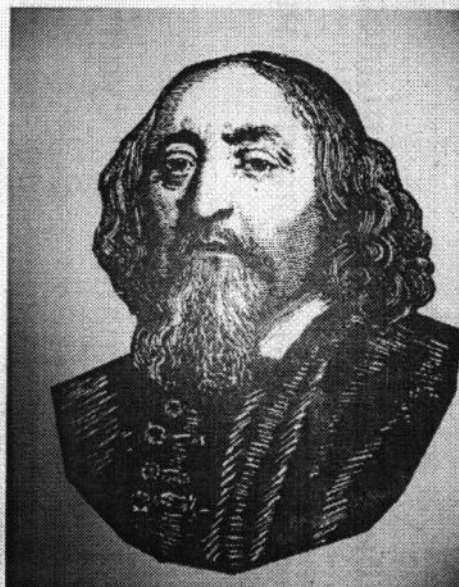

FOLIA COMENIANA

Вісник
польсько-української
науково-дослідницької
лабораторії психодидактики
імені Яна Амоса Коменського

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали третьої Міжнародної науково-практичної конференції
16-17 лютого 2018 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ДИДАКТИКИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
БРЕСТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА (БІЛОРУСЬ)
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛИ (БІЛОРУСЬ)
ДЗО «ГРОДНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ» (БІЛОРУСЬ)
КАЗАХСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АБАЯ (КАЗАХСТАН)
УНІВЕРСИТЕТ САСКАТЧЕВАНА (КАНАДА)
ВИЩА ШКОЛА БІЗНЕСУ І НАУК ПРО ЗДОРОВ'Я У М. ЛОДЗЬ (ПОЛЬЩА)
АЗЕРБАЙДЖАНСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ
ДЕРЖАВНА ВИЩА ШКОЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ІМ. ПРОФ. СТАНІСЛАВА ТАРНАВСЬКОГО
У ТАРНОБЖЕГУ (ПОЛЬЩА)

FOLIA COMENIANA

***ВІСНИК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ПСИХОДИДАКТИКИ ІМЕНІ
ЯНА АМОСА КОМЕНСЬКОГО***

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали третьої Міжнародної науково-практичної конференції
16–17 лютого 2018 року**

Умань – 2018

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Осадченко І. І. – д. пед. н., професор, завідувач Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Яна Амоса Коменського Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Васьківська Галина – д. пед. н., ст. науковий співробітник, зав. відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Велскон Войцех – д. соціолог. н., проректор з організації навчання та якості освіти Вищої школи бізнесу і наук про здоров'я в Лодзі.

Івлева Надія – к. пед. н., доц. Казахського національного педагогічного університету імені Абая.

Коберник Галина – к. пед. н., проф., зав. кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Коберник Олександр – д. пед. н., проф., зав. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Кочетова Наталія – к. ф.-м. н., декан факультету початкової освіти Самарського державного соціально-педагогічного університету.

Кравченко Оксана – к. пед. н., доц., декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Лякішева Анна – д. пед. н., проф., декан Педагогічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Максимук Лариса – к. пед. н., доц. кафедри іноземних мов Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна.

Сергійко Світлана – к. пед. н., доц., ректор Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Тарантей Лариса – к. пед. н., доц., декан Гродненського обласного інституту розвитку освіти.

Якимчук Борис – к. психол. н., проф. кафедри психології, декан факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Штефан Людмила – д. пед. н., проф., завідувач кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди.

Данилюк Оксана – к. філол. н., доц. кафедри філології та методики початкової освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія *КВ №19704 – 9504Р* від 21.12.2012 р.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 8 від 1.03.2018 р.).

Мова видання: українська, російська, польська, англійська, китайська

М 74

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ:

матеріали третьої Міжнародної науково-практичної конференції, м. Умань, 16–17 лютого 2018 року // *FOLIA COMENIANA* : Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодидактики імені Я. А. Коменського / гол. ред. Осадченко І. І. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 214 с.

До збірника увійшли матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи». Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямам роботи конференції: історичні та порівняльні аспекти модернізації освітнього середовища у закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти; методологія модернізації освітнього середовища; особливості сучасного виховного середовища у закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти; сучасні підходи до модернізації професійної підготовки та перепідготовки; дидактичне, психодидактичне та методичне забезпечення модернізації освітнього середовища; сучасні педагогічні технології у процесі модернізації освітнього середовища; проблеми управління навчальними закладами у період їх модернізації; діяльність соціально-психологічної служби у закладах загальної середньої освіти та закладах вищої освіти: історія та перспективи.

УДК 37(477) (06)

© Осадченко І.І., 2018

ЗМІСТ

Секція 1

ІСТОРИЧНІ ТА ПОРІВНЯЛЬНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- Ліс Станіслав (Stanisław Lis).* Коротка характеристика хіп-хопу з позиції поцінування та оцінки..... 9
- Щуліх Пьотр (Szulich Piotr).* Pojęcie doświadczenia w kontekście twórczości – dygresja o filozofii działania floriana znanickiego..... 11

Секція 2

МЕТОДОЛОГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

- Абдуллаєв Самір; Ібрагімова Діляра (Абдуллаев Самир; Ибрагимова Диляра).* Личностный подход при отборе детей в спортивные секции..... 14
- Богашко Олександр; Богашко Наталія.* Соціально-економічна роль освіти у процесі формування економіки знань в Україні..... 16
- Кірдан Олександр.* Методологічні підходи до модернізації підготовки фахівців освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр» зі спеціальності 051 «Економіка»..... 19
- Кононець Наталія.* Кросдисциплінарний підхід при ресурсно-орієнтованому навчанні інформатики в закладах вищої освіти..... 21
- Паламар Світлана.* Формування ключових компетентностей учнів як чинник соціалізації..... 23
- Пащенко Майя; Лісова Людмила.* Модернізація міжнародного освітнього простору..... 27
- Сажієнко Олександр.* Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх спеціалістів..... 28
- Сідоров Вадим.* Кроскультурний тренінг як ефективна форма кроскультурного навчання майбутніх фахівців галузі туризму... 30
- Совгіра Світлана.* Характеристика освітнього середовища закладів вищої освіти в контексті середовищного підходу..... 33

<i>Станіслав Януш (Staniław Januś); Райман Джозеф (Rejman Józef). Składniki systemu aksjonormatywnego – szkic teoretyczny...</i>	37
<i>Титаренко Наталія. Модернізація освітнього середовища в контексті компетентності вчителя.....</i>	40

Секція 3

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<i>Бобошко Вікторія. Зміст та основні напрями інтеграції виховного потенціалу сім'ї, школи і громади у Великій Британії</i>	44
<i>Бойченко Валентина. Проблема формування інтелектуального простору в освітньому середовищі педагогічного закладу вищої освіти.....</i>	47
<i>Бялик Оксана. Гігієнічна концепція статевого виховання учнів провідних країн європейського макрорегіону.....</i>	50
<i>Гаріфулліна Альміра, Григорьєва Стелла (Гарифулліна Альміра, Григорьєва Стелла). Поликультурное образование будущих педагогов детской среды.....</i>	53
<i>Дзюбенко Ірина. Особливості громадянського виховання учнів у закладах загальної середньої освіти</i>	55
<i>Житнухіна Катерина. Чинники формування відповідального ставлення до майбутньої професійної діяльності у студентів педагогічних університетів.....</i>	60
<i>Зьомба-Колодзей Беата (Zięba-Kołodziej Beata). Сексуальна освіта у школі.....</i>	62
<i>Кравченко Оксана. Інноваційні форми та методи національно-патріотичного виховання студентської молоді.....</i>	64
<i>Маслюк Катерина. Виховання потреби культури особистісного самовизначення та самоосвіти у професійній підготовці учителя-філолога.....</i>	67
<i>Пєстронг Дорота (Pstrąg Dorota). Zwyczaj i obyczaj w kulturze obyczajowo-obrzędowej</i>	70
<i>Руг Анна (Róg Anna). Окремі результати дослідження стану дітей з неповних сімей у шкільній групі ровесників.....</i>	73
<i>Ткачук Мирослава, Новак Анастасія. Національна самосвідомість: філософсько-освітній тезаурус.....</i>	75

<i>Хайрулліна Юлія.</i> Формування ментальної матриці студентів засобами патріотичного виховання.....	79
<i>Юрченко Оксана.</i> Виховний потенціал освітнього середовища початкової школи.....	81

Секція 4

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ

<i>Арістова Наталія.</i> Структура професійної суб'єктності майбутніх філологів: психолого-педагогічне розуміння феномену.....	85
<i>Бевзюк Марина.</i> Передумови підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.....	89
<i>Гагарін Микола.</i> Підготовка майбутніх педагогів до проектування виховної системи школи.....	92
<i>Галушак Ірина.</i> Проблеми вдосконалення правової підготовки студентів економічних спеціальностей у сучасних умовах.....	94
<i>Демченко Ірина.</i> Підходи до підготовки майбутнього вчителя в умовах інклюзивної освіти.....	96
<i>Душечкіна Наталія.</i> Професійна компетентність майбутнього фахівця в аспекті сучасного освітнього середовища.....	98
<i>Калашник Наталія.</i> Комунікативна компетентність у структурі професійно-орієнтованої комунікативної підготовки майбутніх лікарів.....	101
<i>Коваль Валентина.</i> Проблема формування ключових і предметних компетентностей у майбутніх учителів-філологів у процесі професійно орієнтованого спілкування.....	104
<i>Корольова Людмила.</i> Активізація креативності майбутніх учителів початкової школи – домінанта їхньої професійної підготовки.....	106
<i>Сергейко Світлана, Тарантей Лариса (Сергейко Светлана, Тарантей Лариса).</i> Пропедевтическая поддержка профессионального становления молодых педагогов.....	108
<i>Тищенко Вікторія.</i> Сутність понять «компетентність» та «компетенція» у контексті професійної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти.....	112

Секція 5
ДИДАКТИЧНЕ, ПСИХОДИДАКТИЧНЕ ТА
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

<i>Васьківський Микола.</i> Науково-методичне забезпечення реалізації курсу за вибором «Людина-техніка».....	116
<i>Губаренко Анастасія, Імангулова Тетяна (Губаренко Анастасія, Імангулова Татяна).</i> Изучение топонимии в туристских дисциплинах.....	119
<i>Данилюк Оксана.</i> Організація аналітичної діяльності майбутніх учителів початкової школи на заняттях «Сучасної української мови за професійним спрямуванням»: технологічний підхід.....	122
<i>Закірова Венера; Сабірова Ельвіра (Закірова Венера; Сабірова Ельвіра).</i> Преимущество дошкольного и начального образования: поступление ребенка в школу	125
<i>Івлева Надія; Увалієв Максат (Івлева Надежда; Увалиев Максат).</i> Применение ситуационных задач в обновлённом школьном образовании.....	128
<i>Камалова Лера, Григорьєва Стелла (Камалова Лера, Григорьєва Стелла).</i> Модели обучения детей мигрантов русскому языку	130
<i>Карбаєва Шолпан, Бейкітова Альбіна (Карбаева Шолпан, Бейкитова Альбина).</i> Организации исследовательской деятельности учащихся.....	133
<i>Мамоев Біналі (Мамоев Бинали).</i> Построение нового содержания школьной географии.....	135
<i>Опалюк Тетяна.</i> Дидактичний потенціал навчальної дисципліни «основи сценарної роботи соціального педагога» щодо формування соціальної рефлексії майбутнього вчителя ...	138
<i>Осадченко Інна.</i> Компетентнісний підхід до оцінки навчальних досягнень студентів педагогічного закладу вищої освіти.....	142
<i>Радзівілова Інна.</i> Імітаційні методи навчання у формуванні готовності майбутніх бортпровідників до професійної діяльності.....	144
<i>Радченко Ігор.</i> Використання сучасних графіко-дидактичних засобів у навчальних курсах вищої школи.....	148

<i>Ткачук Галина, Стеценко Володимир, Стеценко Надія.</i> Формування технічних знань майбутніх учителів інформатики засобами карт пам'яті.....	150
<i>Фомкіна Олена, Кошова Оксана.</i> Роль активних методів навчання математики у розвитку творчої особистості студента	153

Секція 6

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

<i>Барановська Олена.</i> Теоретичні передумови застосування педагогічних технологій філологічного спрямування (історичний аспект).....	156
<i>Васьківська Галина.</i> Дидактичні аспекти реалізації рефлексійно-пізнавальної технології в умовах профільного навчання.....	160
<i>Васьківська Олена.</i> Застосування навчальних технологій у процесі формування умінь діалогічного спілкування старшокласників.....	165
<i>Перепелюк Тетяна.</i> Використання новітніх інформаційних технологій як засобу підвищення ефективності навчання студентів.....	169
<i>Коблик Віталій.</i> Сутність модернізації сучасного освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти.....	171
<i>Косянчук Сергій.</i> Інваріантні чинники модернізації освіти: соціальне спрямування педагогічних технологій в умовах профільного навчання.....	174
<i>Міленкевич Юлія (Милинкевич Юлія).</i> Маркетинговые коммуникации в деятельности государственного учреждения образования «Гродненский областной институт развития образования».....	179
<i>Максимук Лариса, Левонюк Лариса (Максимук Лариса, Левонюк Лариса).</i> Сущность педагогических технологий в контексте модернизации иноязычного образования будущих специалистов.....	185
<i>Трубачева Світлана.</i> Педагогічні технології профільного навчання як чинник модернізації освітнього середовища.....	187
<i>Чорноус Оксана.</i> Дидактичні особливості мультимедійної складової технологій профільного навчання.....	190

Секція 7

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ У ПЕРІОД ЇХ МОДЕРНІЗАЦІЇ

<i>Кірдан Олена.</i> Складники управлінської компетентності керівника закладу вищої освіти.....	194
<i>Кудла Марія.</i> Модель сучасного керівника закладу загальної середньої освіти.....	196
<i>Прищепя Світлана.</i> Психолого-педагогічна компетентність класного керівника як управлінська складова в організації життєдіяльності класного колективу.....	199
<i>Ткачук Лариса.</i> Шляхи формування дослідницької компетентності керівників освітніх закладів у процесі магістерської підготовки.....	201
<i>Чирва Галина.</i> Нормативно-правова база процесу екологізації державного управління України.....	205

Секція 8

ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ТА ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

<i>Власова Віра, Каюмова Лейсан.</i> (Власова Вера, Каюмова Лейсан). Методи дослідження тривожності учеників.....	208
<i>Чорна Тетяна, Харченко Надія.</i> Емоційне середовище дошкільника у працях О. Запорожця.....	211
<i>Шевчук Тетяна, Харченко Надія.</i> Формування творчих здібностей молодших школярів у науковій спадщині Г. Балла	213

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коптельцева Г. В. Межкультурная коммуникация. Теория и тренинг. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2006. 223 с.
2. Межкультурная коммуникация: теория и тренинг : учебно-методическое пособие / Ю. Рот, Г. Коптельцева. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2006. 223 с.
3. Самойленко Н. Б. Новий підхід до розробки навчального курсу для студентів гуманітарних. Вища освіта України. № 3 (додаток 1) 2012 р. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технологія». Т. 2. С. 333–343.
4. Самойленко Н. Б. Застосування тренінгового навчання у процесі формування міжкультурної компетентності в системі неперервної педагогічної освіти. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки. 2013. Вип. 111. С. 270–274.

Совгіра Світлана,

доктор педагогічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СЕРЕДОВИЩНОГО ПІДХОДУ

Радикальні соціальні, політичні та економічні зміни в країні і світі ускладнюють умови суспільного життя кожної людини, змінюють соціокультурну ситуацію, яка впливає на становлення і розвиток особистості. Особливо це важливо для сучасного закладу вищої освіти, який істотно змінюється в зв'язку з переходом до дворівневої освіти. У ній створюється нове освітнє середовище, яке містить спеціально організовані умови для формування особистості, а також можливості для розвитку, включені в соціальне і просторово-предметне оточення.

Освітнє середовище, як вважають Ю. Кулюткін, С. Тарасов з'являється тоді, коли між окремими закладами, програмами, суб'єктами освіти, освітніми практиками починають вибудовуватися певні зв'язки і відносини; починають вирішуватися освітні завдання [2].

На наш погляд, розробка питань методології сучасного освітнього середовища може будуватися на ідеях середовищного підходу. Обґрунтовуючи це твердження, виходимо з того, що традиційно взаємини людини із середовищем розглядаються в науках про людину в рамках середовищного підходу.

З точки зору обраної системної методології, Т. Менг виявляє такі особливості освітнього середовища:

1) освітнє середовище розглядається щодо суб'єкта освіти і тих змін, які відбуваються в культурних механізмах освітньої діяльності;

2) освітнє середовище і суб'єкт освіти – рівноправні, хоча і нерозривні субстанції в реальному житті;

3) важливим стає їх безперервна взаємодія, що виражається в соціальному конструюванні суб'єктами самого середовища і в побудові практики взаємодії з середовищем;

4) межі середовища рухливі і не визначаються предметністю середовища, вони залежать від здатності суб'єктів освіти вибудовувати комунікативні зв'язки і відносини, спрямовані на розвиток себе і освітнього середовища [3, с. 79].

Освітнє середовище – невід'ємна характеристика будь-якого закладу освіти. Як педагогічний фактор воно забезпечує всім суб'єктам освітнього процесу систему можливостей, пов'язаних із задоволенням потреб і трансформацією цих потреб в життєві цінності, що актуалізує процес особистісного саморозвитку. Крім того, освітнє середовище також зазнає впливу індивіда, оскільки кожен розвивається згідно зі своїми здібностями, створює свій власний шлях входження в історію і культуру, освоєння цінностей і пріоритетів пізнання.

Нині немає єдиної позиції не тільки у визначенні поняття «освітнє середовище», а й в розумінні його структури.

У науковій літературі дослідники описують компоненти, які можуть охоплювати середовище будь-якого освітнього закладу, за яких творчий розвиток фахівця вважатиметься найефективнішим. Так, Ю. Кулюткін, С. Тарасов позначають: просторово-семантичний компонент, що має на увазі архітектурно-естетичну організацію життєвого простору, змістово-методичний компонент, що включає насиченість середовища культурно значущими об'єктами, концепції навчання і виховання, освітні та навчальні програми, навчальний план, підручники і навчальні посібники тощо; форми та методи організації освіти; комунікаційно-організаційний компонент, що забезпечує розподіл статусів і ролей в освітньому середовищі [2].

Якщо середовище є розвивальним, то воно містить сукупність можливостей для розвитку професійно-особистісної компетентності і для саморозвитку всіх суб'єктів освітнього процесу. Педагогічні компоненти середовища закладу вищої освіти забезпечуються

злагодженою роботою загалом колективу університету і відіграють технологічну роль у забезпеченні когерентних і конгруентних зв'язків між усіма елементами освітнього середовища і з іншими середовищами.

Отже, розвивальна роль освітнього середовища визначається як його станом і змістом, так і ступенем активності кожного суб'єкта в процесі взаємодії з середовищем.

Кожен навчальний заклад унікальний шляхом поєднання і пропорцій певних якостей, характеристик і складових освітнього середовища. З точки зору своєрідності якісного наповнення середовища, розрізняють його видову наповненість, яка обмежена категоріями соціального (ідеально-духовного) і фізичного (матеріально-предметного).

Виходячи з цього, А. Вишнякова-Вишневецька уявляє якість локального освітнього середовища в такий спосіб: якість просторово-предметного змісту середовища; якість соціальних відносин у певному середовищі; якість зв'язків між просторово-предметним і соціальним компонентом. Ця структура якості спрямована на здатність локального освітнього середовища забезпечити всім суб'єктам освітнього процесу систему можливостей для ефективного особистісного саморозвитку [1, с. 39].

Нам освітнє середовище окремо взятого закладу вищої освіти, уявляється як сукупність спеціально створених умов, занурених у специфічну соціокультурну атмосферу, і спрямованих на особистісно-професійний розвиток майбутнього фахівця. Причому внутрішня частина перетинається безпосередньо з процесом навчання, а зовнішня частина є інтеграцією освітньої діяльності закладу вищої освіти і соціальних процесів, що відбуваються в суспільстві, партнерських зв'язків університету з різними підприємствами і організаціями, які доповнюють його навчальну і виховну діяльність, спрямовану на вдосконалення особистісних і професійних якостей.

До внутрішніх компонентів освітнього середовища Е. Якимович зараховує такі компоненти: навчально-методичний, кадровий, студентів, науково-технологічний, фінансовий, матеріально-технічний, психологічний. Зовнішні ресурси освітнього середовища: сформований ринок праці в Україні і в конкретному регіоні, профіль закладу вищої освіти, специфіка спеціальності, молодіжна політика органів державної влади на міському та регіональному рівні [4, с. 141].

Умови, в яких здійснюється підготовка майбутнього учителя протягом усього періоду навчання в університеті визначають формування його світогляду, мотивацію до професійної діяльності та саморозвитку. На формування особистісних якостей майбутнього педагога впливають естетика навчального закладу, соціальні спільності, культура професорсько-викладацького складу, цілеспрямована діяльність виховної роботи закладу вищої освіти та відділів молодіжної політики міста та регіону щодо залучення студентів до культурної спадщини країни, регіону і в цілому людської цивілізації. До цієї групи умов можна зарахувати і соціальний статус вчителя, ставлення громадськості до цієї професії, і усвідомлення, нею, ролі вчителя в розвитку сучасного суспільства.

Отже, освітнє середовище закладу вищої освіти є найважливішим багатокомпонентним ресурсом розвитку майбутнього вчителя, як особистості і як грамотного фахівця, умовою його самоактуалізації та самореалізації шляхом спільної діяльності суб'єктів освіти і відносин між ними і елементами освітньої системи, що узгоджується із методологією середовищного підходу. До основних складових освітнього середовища сучасного університету зараховуємо: його соціальний статус (цілі, світоглядні основи, базову освітню концепцію і стратегію освітньої діяльності); обсяг, структуру і спрямованість освіти, що визначаються державним стандартом, його регіональним і університетськими компонентами; взаємозв'язок традиційних і новітніх інформаційних і педагогічних технологій у процесі навчання; якість освітнього процесу, що обумовлено загальною культурою, професійною майстерністю і особистістю педагогів; взаємозв'язок навчальної та науково-дослідницької роботи професорсько-викладацького складу і студентів; навчально-матеріальна база університету, умови життєдіяльності студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вишнякова-Вишневецкая А. К. Образовательная среда высшего учебного заведения как фактор развития личностных компетенций учащихся: дис. кандидата пед. СПб., 2010. 243 с.
2. Кулоткин Ю, Тарасов С. Образовательная среда и развитие личности. *Новые знания*, 2001. № 1. URL: http://www.znanie.org/jornal/n1_01/obraz_sreda.html
3. Менг Т. В. Средовый подход к организации образовательного процесса в современном вузе. *Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена*, 2008. Вып. 52. С. 70–82.
4. Якимович Е. П. Образовательная среда вуза, как фактор личностно-профессионального развития учителей физической культуры. *Ученые записки университета имени П. Ф. Лесгафта*, 2011. Вып. 5. С. 140–143.